

Vefeyat Obituary

Prof. Dr. Muhammed Aruı (1956-2013)

Muhammed Aruı, 26 Eylül 1956'da Makedonya'nın Gostivar iline bağlı Vrapiřte kasabasında, şair ve müderris olan Kemal Efendi'nin (1920-1977) cnc çocuğu olarak dünyaya geldi. 1970'te Türkçe eğitim veren sekiz yıllık ede Filiposki İlkokulu'nu, 1974'te Gostivar Pane Poposki Lisesi'ni bitirdi. 1975'te Saraybosna'daki Gazi Husrevbegova (Hsrevbey) Medresesi'nde bir yıl eğitim gördükten sonra Mısır'a gitti. 1979'da Kahire'deki Ezher niversitesi'nin Usl'd-din Fakültesi'nden mezun oldu. 1986'da Kahire niversitesi'nin Dr'l-lm Fakültesi'ne bağlı İslâm Felsefesi Bölümü'nde "Nreddin es-Sâbûnî ve rh'l-kelmiyye min kitbihi'l-Kifâye fi'l-hidâye" başlıklı teziyle yüksek lisansını, 1994'te Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı Kelâm ve Mezhepler Tarihi Anabilim Dalı'nda "Abdlkhir el-Baėddi ve el-Esm ve's-Sift" başlıklı teziyle doktorasını tamamladı.

1995 yılında müellif, mütercim ve redaktör olarak çalışmaya başladığı Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi'ndeki (TDV İSAM) görevini 2012 yılına kadar sürdürdü. 2006'da Saraybosna Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi'nde Kelâm Anabilim Dalı'nda doçentliğini aldı. İSAM'daki görevinin yanında, yerli ve yabancı pek çok üniversitede misafir ėretim yesi olarak çalıştı. Marmara Üniversitesi İlhiyat Fakültesi (1996-2000), Sofya Üniversitesi Klasik ve Modern Filoloji Fakültesi (2001-2011), Saraybosna Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi (2005-2007), Priřtine Üniversitesi Filoloji Fakültesi (2007-2009) alıştığı başlıca üniversitelerdir.

2013'te İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Kelâm Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi olarak çalışmaya başladı ve aynı yıl profesör oldu. Öğretim üyeliğinin yanında, çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayımlandı. 2013'te kısa bir süre TRT Arapça Kanalı'nda bir arkadaşıyla birlikte "Satır Arası" programını sundu. Evli ve dört çocuk babası olan Aruçi, yakalandığı elim hastalıktan kurtulamayarak 15 Kasım 2013 tarihinde tedavi gördüğü hastanede vefat etti. Vasiyeti üzerine cenazesi, doğduğu yer olan Vrapçişte'ye götürülerek babası rahmetli Kemal Efendi'nin yanına defnedildi.

Akademik çalışmalarında alan olarak seçtiği kelâm ve mezhepler tarihinin yanında, İslâm felsefesi, İslâm tarihi, sanat tarihi, Arap dili ve edebiyatı, Balkanlar ve Ortadoğu'nun siyasi ve kültürel durumu hakkında da araştırmaları bulunan Aruçi, yaptığı telif, tercüme ve tahkiklerle pek çok konuda eser vermiş; ulusal ve uluslararası toplantılarda bildiriler sunmuş, özellikle Doğu Avrupa ve Balkanlar'daki Müslümanların tarihi, kültürü ve sosyo-politik yapısıyla alakalı uluslararası pek çok konferansta müzakerelerde bulunmuştur. İlmî kimliğinin yanında, Balkanlar'da komünist rejimlerin çökmesi ve Eski Yugoslavya'nın dağılmasıyla birlikte patlak veren İslâm düşmanlığı ve Müslüman halklara yönelik saldırılar karşısında özelde Müslüman Arnavut kimliğinin korunması, genelde de eski Osmanlı tebaası olan Balkan Müslümanları'nın değerlerine sahip çıkılması hususunda ciddi gayretleri olmuş, çeşitli hayır kurumlarını Balkanlar'daki Müslümanların eğitimine, tarihî ve kültürel değerlerinin muhafazasına, özellikle cami ve okul yapımına teşvik etmiştir.

Arnavutça, Türkçe, Makedonca, Arapça, Boşnakça (Sırpça ve Hırvatça) ve Bulgarca'nın yanı sıra Fransızca ve İngilizce de bilen Aruçi'nin, babası Kemal Efendi'nin şiirlerini derlediği *Şiirlerim* (Üsküp: Logos-A, 1999) kitabının yanında, Prof. Dr. Bekir Topaloğlu ile birlikte hazırladığı ve İran Kültür Bakanlığı'nca ödüllendirilen Ebû Mansûr el-Mâtürîdî'nin *Kitâbü't-Tevhid*'i (İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi, 2003; Beyrut: Dâru Sâdır, 2007) ve Nûreddin es-Sâbûnî'nin *el-Kifâye fi'l-hidâye*'sinin tahkikli neşri (İstanbul: İSAM Yayınları; Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1435/2013) basılmış eserleri arasında yer almaktadır. Bu eserlerin dışında *TDV İslâm Ansiklopedisi (DİA)* için, aralarında "Fettah Efendi", "Harâbâtî Baba Tekkesi", "Kalkandelen", "Kosova", "Mostar", "Ohri", "Bekir Sadak", "Sancak", "Saraybosna", "Şabanoviç, Hâzim", "Nûreddin es-Sâbûnî", "Taşköprü (Vardar)" ve "Yugoslavya"nın da bulunduğu pek çok maddeye imza atmış; yine Balkanlar'ın dinî, coğrafi, tarihî ve kültürel değerleriyle alakalı pek çok maddenin redaksiyonunu yapmış; başta Üsküp olmak üzere Balkanlar'ın sosyo-kültürel yapısı, tarihî kurumları, ilim ve irfan merkezleri, ilmî şahsiyetleri hakkında pek çok dilde makaleler kaleme almıştır. Aynı zamanda İSAM tarafından yazma eserlerin neşri için

oluşturulan tahkik komisyonunda görev alan Aruçi, Arapça'ya olan vukufiyeti sayesinde bu konuda da önemli katkılarda bulunmuş, Prof. Topaloğlu ile birlikte İSAM Tahkik Esasları'nın belirlenmesinde ilk adımları atmıştır.

Babası Kemal Efendi'nin rahle-i tedrisinde başlayan ve sırasıyla Gostivar, Üsküp, Saraybosna, Mısır ve İstanbul'da devam eden eğitim ve öğretim hayatı kendisine güçlü bir İslâmî kişilik kazandırırken, çocukluğundan itibaren tanık olduğu çalkantılı siyasi dönemler ve etnik çatışmalar, kendisinde millî kimliğine sahip çıkma, miras aldığı kültürel yapının muhafazası ve yeni nesillere aktarılma bilincini oluşturmuştur.

Muhammed Aruçi'nin yakalandığı elim hastalık sebebiyle vefatı, sadece ailesini ve akrabalarını değil, kendisini uzaktan yakından tanıyan bütün mesai arkadaşlarını, öğrencilerini, hocalarını, hemşerilerini ve hastalığı döneminde tedavisi için bütün imkânlarını seferber eden Bağcılar Medipol Hastanesi yetkililerini derin bir üzüntüye boğmuş; bu vefat aynı zamanda Vrapçište'nin heyecanlı, neşeli, hayat dolu, coşkulu, kâh öfkeli kâh yufka yürekli, ama hep İstanbul âşığı ve Türkiye sevdalısı olan bir evladını, dahası İSAM'ın ve İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin çok değerli, birikimli, kültürlü, yedi farklı dilde konuşup yazabilen uluslararası bir akademisyenini yitirmesine sebep olmuştur.

Merhuma Allah'tan rahmet diliyoruz. Mekânı cennet olsun.

Aydın Topaloğlu

(Doç. Dr., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi Edebiyat Fakültesi)

Ertuğrul Boynukalın

(Doç. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)